

Hankintalakiin esitetyt muutokset vaarantavat hyvinvointialueiden laboratoriopalvelut

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta 11.3.2026
toimitusjohtaja Ari Miettinen

Fimlab

Tausta

- Valtionhallinto on 25 vuotta ohjannut julkista terveydenhuoltoa konsolidoimaan laboratoripalveluita.
- Sovellettuja yhteistyön muotoja ovat olleet kuntayhtymät, liikelaitokset tai osakeyhtiö, ja sote-uudistuksen jälkeen **hyvinvointiyhtymät tai osakeyhtiö**.
- Julkisen terveydenhuollon sisäisen yhteistoiminnan ja työnjaon tarve ei ole poistunut vaan päinvastoin suurentunut – erityisosaaminen jakautuu maassa hyvin epätasaisesti.
- Valtion ohjaus velvoittaa hyvinvointialueita yhteistoimintaan ja työnjakoon toiminnan tehostamiseksi ja palveluiden saatavuuden turvaamiseksi.

Valtioneuvoston periaatepäättös

terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi

Laboratorio- ja kuvantamistoiminnoissa siirrytään yhden tai useamman sairaanhoitopiirin muodostamiin yksiköihin, kunnallisten liikelaitosten hyväksikäyttöön ja hyödynnetään uusinta tietotekniikkaa.

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Helsinki 2002

HE:n perusteluissa (s. 23) asia on huomioitu

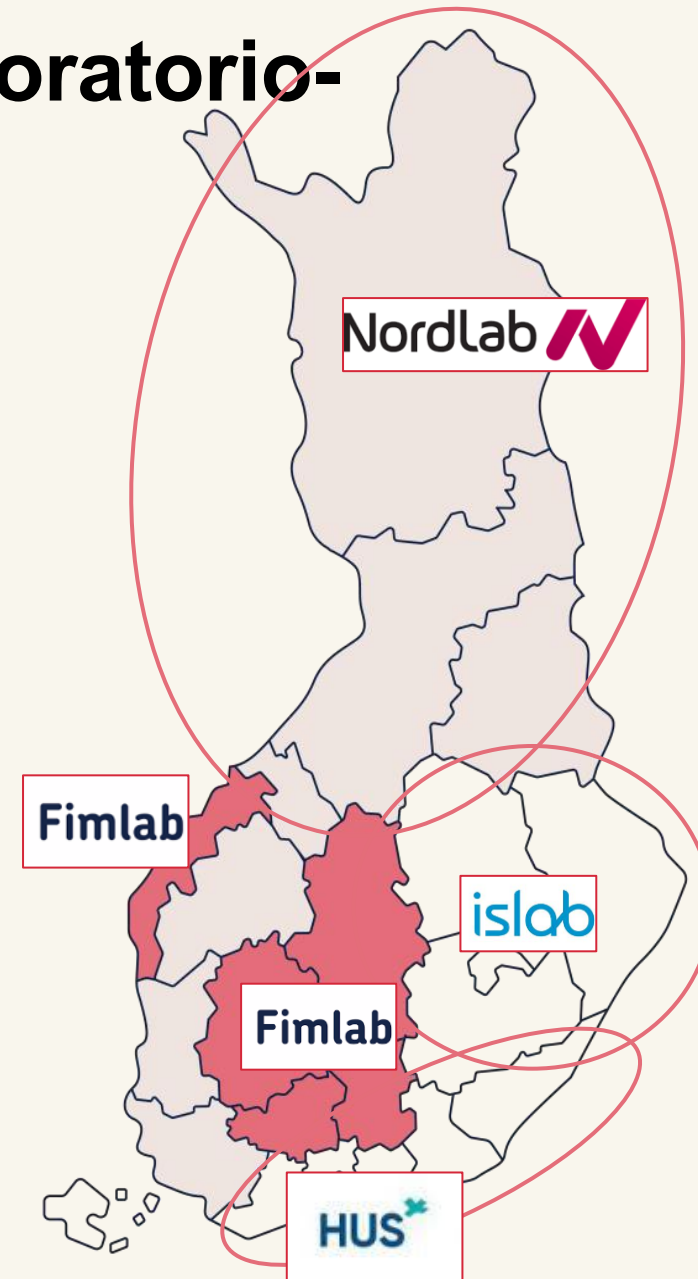
” Sosiaali- ja terveystalvelujen alalla toimivilla sidosyksiköillä on tärkeä rooli hyvinvointialueiden välisessä yhteistyössä, ja sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Monet hyvinvointialueet ovat keskittäneet esimerkiksi laboratorio- ja kuvantamispalvelunsa yhteisomisteisiin sidosyksikköihin. Erityisen merkittävä rooli niillä on ollut yliopistosairaaloiden yhteyteen keskitettyjen, erityisosaamista ja valmiutta edellyttävien palvelujen tuottamisessa, kuten vakavien ja harvinaisten sairauksien diagnostiikassa ja hoidossa.

Toimintamallilla varmistetaan hoitopolkujen toimivuus ja potilasturvallisuuden toteutuminen sekä tuetaan ammattitaitoisen henkilöstön saatavuutta.”

18 hyvinvointialuetta järjestää laboratorio-palvelunsa yhteistoimintana

- Yhteistoimintaa toteuttavat hyvinvointityhtymät NordLab ja Islab ja osakeyhitiö Fimlab ovat hyvinvointialueiden **sidosyksiköitä**
- Yksikään laboratorio-organisaatio ei ole omavarainen – yhteistoimintaa on toteutettava päivittäin yli organisaatorajojen
- Hankintalakiin esitetyt muutokset estävät tehokkaasti **sidosyksiköiden** toimesta toteutettavan yhteistoiminnan - seurauksena hoitopolkujen katkeaminen, mittakaavaetujen menettäminen ja kustannusten nousu
- Korvaavia palveluita kuten 24/7 -päivystysvalmiutta ja verikeskustoimintaa ei ole saatavilla markkinoilta

Ongelma syntyy kolmen tekijän summana

- 1. Kansallinen raja** **2017:** Sidosyksikön ulosmyynnin enimmäisraja voi olla enintään 5 % liikevaihdosta tai 500 000 euroa (vrt. EU:n yleisen hankintadirektiivin sallima 20 %)
- 2. Uusi tulkinta direktiivistä:** HE:n perustelujen mukaan käänteisiä ja in-house sisters -hankintoja koskevaa hankintadirektiivin poikkeusta ei ole ulotettu koskemaan niitä sidosyksiköitä, joissa on useampi omistaja
- 3. Uusi kansallinen vaatimus:** osakeyhtiössä 10 % vähimmäisomistus

= Summavaikutuksena hyvinvointialueiden yhteistoimintaa varten perustetuilta **sidosyksiköiltä - erityisesti osakeyhtiöiltä** - poistetaan mahdollisuudet toteuttaa sote-uudistuksen tavoitteiden edellyttämää yhteistoimintaa

Miten ongelma ratkaistaan?

HE s. 7: ”Lainsäädäntö tulee lisäksi kirjottaa tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, kun se ei vääristä kilpailua, sekä tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden, kielelliset oikeudet tai muun vastaavan painavan julkisen intressin.”

Hyvinvointialueiden mahdollisuudet kustannusten hallintaan ja palveluiden saatavuuden turvaamiseen yhteistoiminnalla ja työnjaolla on säilytettävä. Laboratoriopalvelut on rajattava 10 %:n minimiomistusvaatimuksen ulkopuolelle, taikka sidosyksikölle sallitun ulosmyynnin rajaa on nostettava EU:n hankintadirektiivin sallimissa puitteissa.

Fimlab

Tiedosta hyöty.

Ari Miettinen, toimitusjohtaja

Ari.miettinen@fimlab.fi

050 587 6855

fimlab.fi | [in](#) | [f](#) | [@](#) | [▶](#)